

Kömürden çeliğe, otomotivden tersaneye: HABAŞ'ı dev sanayi grubuna dönüştüren baba-oğul hikâyesi

Ekonomim gazetesi yazarı Vahap Munyar, HABAŞ'ın kurucusu Hamdi Başaran'ın kömür ve inşaat işleriyle başlayan girişim yolculuğunu, oğlu Mehmet Rüştü Başaran'ın babasının vefatından sonra devralıp dev bir sanayi grubuna dönüştürdüğü süreci kaleme aldı.

1913 yılında Eğin'de (Kemaliye) doğan Hamdi Başaran, 1930'larda aile fertlerinden bir bölümüyle Elazığ'a yerleşti, önceleri kömür işleri yaptı. Biraz toparlayınca, Elazığ'da inşaat malzemeleri dükkanı açtı. Elazığ'da girdiği işlerden biri de değirmen çalıştırmak oldu.

Derken müteahhitlik yapmaya başladı. Batman Rafinerisi'nde bazı altyapı işleri üstlendi. Diyarbakır'da bazı projelerde rol aldı. Elazığ'da yaşadığı yıllarda evlendi, oğlu Mehmet Rüştü Başaran orada doğdu.

Hamdi Başaran, bir dönem Ankara'ya yerleşti, orada inşaat sektöründe faaliyetlerini sürdürdü. Oğlu Mehmet Rüştü Başaran, ilk ve orta okulu Ankara'da bitirdi. Oğlunun liseye başladığı dönemde İstanbul'a yerleşti.

İstanbul'da önceleri tekstil ürünleri ticareti yaptı. 1956 yılında "Hamdi Başaran Topkapı Oksijen Fabrikası"nı kurdu. Oksijen üretimi, Hamdi Başaran'ın önünü açtı, adım adım büyüdü.

1967 yılında "oksijen, azot ve argon"u sıvı olarak üreten hava ayırıştırma tesisini Topkapı'da işletmeye aldı. Şirketinin unvanını da "Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş." olarak değiştirdi.

1969 yılında ağır makina ve Türkiye'de ilk defa sınai gaz tüpü üretmek üzere Habaş Endüstri Tesisleri A.Ş.'ni kurdu. 1975'te önemli kapasite artırımı yatırımı yaptı. Zamanla

oksijen üretimi tesisi 4'e (İzmit, Bilecik, Kartal, Topkapı) çıktı. 1977 yılında da o yıla kadar ithal edilen asetilen tüplerinin imalatına imza attı.

Hamdi Başaran'ın oksijen gazı başta olmak üzere o dönemde yaptığı yatırımlar iş dünyasında şöyle değerlendirildi:

-Endüstriyel üretimin ve tıbbın vazgeçilmez girdisi ve tıbbi gazların ülke çapında bulunabilirliğini sağlamak için tamamlayıcı yatırımlarına öncülük etti.

1970'li yılların başlarında İstanbul İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nden (İİTİA) mezun olan oğlu Mehmet Başaran da şirkette önemli roller üstlendi. O dönemlerde "Hamdi Başaran Topkapı Oksijen"e yurt dışından ortaklık teklifleri geldi.

Hamdi Başaran gelen her teklif için oğluna danıştı. Mehmet Başaran da her seferinde karşı çıktı. O günlerde iş dünyasından bazı arkadaşları Hamdi Başaran'ın ortaklık tekliflerini kabul etmesi tavsiyesinde bulundu:

-Oğlun Mehmet senden sonra bu işleri senin kadar başarılı götürmez.

Mehmet Başaran, aynı dönemlerde babasını demir çelik yatırımlarına ikna etmeye çalıştı:

-Oksijen işimiz demir çelik sektöründen yönelen taleple büyüdü. Şimdi demir çelikçiler de oksijen üretimine giriyor. Bu işten çıkarık çıkabiliriz. Biz de demir çelik yatırımı yapsak iyi olacak.

Hamdi Başaran, oğlunun görüşünü dikkate aldı, 1982 yılında Aliağa'daki arsa yatırımı gerçekleştirildi. 1987 yılında İzmir Aliağa'da yıllık 600 bin ton kapasite ile demir-çelik üretimi devreye girdi.

BABASINI YATIRIMA İKNA ETTİĞİ FABRİKADA İŞ KAZASINDA KAYBETTİ

Aynı yıl Hamdi Başaran Aliağa'daki demir-çelik fabrikasında geçirdiği iş kazasında hayatını kaybetti. Mehmet Başaran, babasının vefatıyla özel hayatında "yıkım" etkisi yaşasa da işlerin peşini bırakmadı. İçi yansa da babasının şu sözlerini hiç aklından çıkarmadı:

-Başarıyı çok çalışarak yakalayabiliriz. Başarıları kalıcı kılmak için hizmet ve kaliteden ödün vermeyeceğiz. Yatırımlara devam edeceğiz. Bize duyulan güven artarak devam etmelidir.

Geçenlerde Habaş Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Rüştü Başaran'ın İstanbul Kartal'daki ofisine gittim. Babasının ve grubun öyküsünü kendisinden dinledim. 1987 yılından sonraki yatırım ve büyüme seyrini şöyle özetledi:

1990 yılında Türkiye'de ilk dikişsiz çelik çekme sanayi gaz tüp imalatını Aliağa'da gerçekleştirdik.

1992'de demir-çelik fabrikasında çubuk haddehanemiz devreye girdi.

1997 yılında o tarihte 3 şubesi bulunan Anadolubank'ı Özelleştirme İdaresi'nden satın aldık.

2000 yılında Aliağa'da sıvı karbondioksit üretimine başladık.

2002 yılında 54 MW gücündeki kojenerasyon santralimiz devreye girdi.

2003 yılında Türkiye'de boru hattından doğal gaz alamayanlara doğal gaz tüpü içinde sıkıştırılmış olarak (CNG) ikmal eden ilk kuruluş olduk.

2004 yılında 240 MW gücündeki doğalgaz kombine çevrim santralimiz devreye girdi.

2007 yılında İzmit'te ülkemizin en büyük hidrojen üretim tesisini devreye aldık.

2008'de Gebze OSB'de ikinci ağır makine imalat fabrikası faaliyete geçti.

2010 yılında Aliağa'da yeni hava ayırıştırma tesisimiz, Aydın'da da sıvı karbondioksit tesisimiz devreye girdi.

2011'de İzmit'te ülkemizin en büyük likit üretimi yapan yeni hava ayırıştırma tesisi devreye alındı.

2014 yılında Aliağa'daki Habaş Sac Haddehanesini devreye aldık. Sıcak haddelenmiş rulo, asitlenmiş ve yağlanmış, dilimlenmiş rulo ve boya kesilmiş levha üretimi başladı.

2014'te Polatlı OSB'de sanayi ve tıbbi gazlar fabrikası faaliyete geçti.

2017'de sıvı çelik üretim kapasitemiz 4.5 milyon tona ulaştı.

2018'de 800 MW gücündeki doğalgaz kombine çevrim santrali devreye alındı.

2020'de Denizli'de sıvı karbondioksit üretimi devreye girdi.

2021'de Manisa'da otobüs ve kamyon prototip üretimine başladık.

2022'de İzmir'de motosiklet üretimine başladık.

2023'te sıvı oksijen, azot ve argon üretim kapasitemiz günlük 5 bin 500 tona, depolama kapasitemiz 45 bin tona çıktı.

2024'te İzmit'te 500 m³/saat kapasiteli yeni hidrojen üretim tesisini devreye aldık.

1987'den bu yana süregelen yatırımlar, Habaş'ı Türkiye'nin dev grupları arasına taşıdı...

Manisa'da ticari araç üretimine girdi, otomobil için de kolları sıvadı

HABAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Başaran'a 2021 yılında Honda'nın geçmişte üretim yaptığı fabrikayı satın aldığını anımsatıp sordum:

-Otomotive neden girdiniz?

Şu yanıtı verdi:

-Demir çelik gibi sanayide büyük bir alana da girmek

istiyordum. Otomotive girişimiz de o şekilde oldu.

Otomotiv sektörünün yeni oyuncusu olduklarını vurguladı:

-Manisa'da ağır ve hafif ticari araç, otobüs üretimine adım adım girdik.

Şekerpınar'daki Honda tesislerine işaret etti:

-Sadece fabrika binasını değil, içindeki makinaları da aldık. Hedefimiz orada yılda 70 bin otomobil üretmek. O yönde hazırlıklarımız sürüyor.

Şu noktanın altını çizdi:

-Üreteceğimiz araçlar için ayrıca Gebze'de kalıp fabrikası kurduk.

Motosiklette de dünyanın önde gelen markalarıyla işbirliklerinin olduğunu kaydetti:

-Kawasaki, Harley-Davidson ve Sym markalarının temsilcisiyiz. Türkiye'de satış ve satış sonrası hizmetlerini sunuyoruz.

2021'de Yıldız'ı alıp tersaneye girdi

HABAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Başaran'la görüşmeye giderken web sayfasına girdim, 2021 yılında Tuzla'da faaliyet gösteren Yıldız Tersanesi'ni satın aldıklarını anımsadım.

Başaran, tersanenin 41 bin metrekarelik yerleşke, 3 bin 100 metrekarelik iskele ve dolgu alanıyla 44 bin 100 metrekareyi bulduğunu vurguladı:

-Tersane yetkinlik ve donanım olarak askeri ve ticari yeni gemi inşası, gemi dönüşüm projeleri, mega yatlar, özel çelik konstrüksiyonlar ve endüstriyel projeler alanlarında hizmet veriyor.

Tersanenin yıllık 100 bin DWT inşa kapasitesiyle çalıştığını kaydedip şu noktanın altını çizdi:

-Türkiye'nin kendi gemi sacını üretilip kullanan ilk ve tek

özel tersaneyiz. Habaş tarafından üretilen gemi sacı, sınaı gazlar ve elektrik santralleri sayesinde dünyada rekabet açısından öne çıkabiliyor.

Tersanenin şu özelliğine dikkat çekti:

-Habaş'ın yaptığı modernizasyon ve yeni yatırımlar ile birlikte Yıldız Tersanesi yıllık 15 bin ton çelik işleme kabiliyetine ulaştı.